

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/162649,Kacper-Ciesielski-Tozsamosc-ukryta-w-materii-Identyfikacja-przedmiotow-grobowych.html>
27.02.2026, 16:55

Kacper Ciesielski: Tożsamość ukryta w materii. Identyfikacja przedmiotów grobowych w zbiorach Muzeum Katyńskiego w Warszawie

Podczas badań archeologiczno-ekshumacyjnych prowadzonych w Katyniu, Charkowie, Miednoje i Bykowni wykopano wiele przedmiotów osobistych, fragmentów umundurowania, elementów wyposażenia wojskowego lub policyjnego.

11.04.2024

Od lewej: ppor. Mariusz Stanisław Golcz, por. Czesław Józef Zaleski, por. Władysław Rolski i ich nieśmiertelniki

Okazało się, że niektóre z tych artefaktów mają szczególne cechy. Są na nich wyryte bądź wydrapane napisy, wygrawerowane dedykacje, wybite numery i zapisane nazwiska. Te informacje dają szansę na zidentyfikowanie właścicieli.

Nieśmiertelniki

Najłatwiejsze do przypisania konkretnym osobom zamordowanym w zbrodni katyńskiej są wojskowe znaki tożsamości. Tak zwane nieśmiertelniki (wz. 1931) zawierają zapis podstawowych danych żołnierza: imię, nazwisko, wyznanie i datę urodzenia. Z większości tych kilkudziesięciu nieśmiertelników, które znajdują się w zbiorach Muzeum Katyńskiego, możemy odczytać informacje pozwalające na rozpoznanie ofiary. Zbiór nieśmiertelników wydobytych z katyńskich dołów liczy sześćdziesiąt odczytanych znaków tożsamości. Jego pełne i szczegółowe opracowanie zasługuje na osobną publikację.

Na jednym z nieśmiertelników czytamy: „GOLCZ MARIUSZ KAT”. Dzięki temu śladowi wiemy, że nieśmiertelnik ten należał do ppor. br. panc. rez. Mariusza Stanisława Golcza, urodzonego w

1899 r. w Wilczorudzie, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. Jako oficer rezerwy był on także dziennikarzem, redaktorem pracującym w Polskiej Agencji Telegraficznej w Warszawie. Został zamordowany w Charkowie wiosną 1940 r.

Na innym nieśmiertelniku jest zapis: „CZESŁAW ZALESKI KAT”. Porucznik rez. Czesław Józef Zaleski, urodzony w 1907 r. w Kruszwicy, był przed wybuchem II wojny światowej nauczycielem w Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Lublinie. Został zamordowany w Katyniu wiosną 1940 r.

Na trzeciej aluminiowej blaszce widnieje informacja: „WŁADYSŁAW ROLSKI KAT”. Porucznik piech. Władysław Rolski przyszedł na świat w 1903 r. w Bołszowcach pod Rohatynem. Był uczestnikiem obrony Lwowa, został odznaczony Krzyżem Niepodległości oraz medalami za wojnę polsko-bolszewicką i Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Zamordowano go w Charkowie wiosną 1940 r.

Przedmioty osobiste i odznaczenia

Warto zwrócić uwagę również na przedmioty osobiste ofiar i odznaczenia. Na wystawie stałej Muzeum Katyńskiego, wśród niemal 7 tys. artefaktów, można obejrzeć złoty zegarek, odznaki pamiątkowe i Ordery Virtuti Militari. Bardzo rzadkie są przedmioty, które pozwalają ustalić ich właściciela.

Złoty zegarek kieszonkowy został wyprodukowany przez szwajcarską firmę Audemars Frères. Polscy archeolodzy odnaleźli go na głębokości 150–175 cm w grobie oznaczonym numerem 52/95 w Piatichatkach pod Charkowem. W dole tym znajdowało się 48 ludzkich szkieletów. Zegarek leżał przez 55 lat przy szczątkach polskich oficerów. Na górnym wieczku koperty zawiera dedykację: „Kochanemu D-cy ppor. Stanisławowi Sitkowi w dniu Imienin wdzięczni żandarmi, BOBRUJSK 8.V.20 r.” Dzięki owemu grawerunkowi dowiedzieliśmy się, że prezent należał do ppłk. żand. służby stałej Stanisława Sitka, urodzonego w 1890 r. w Warszawie. Przez niemal dziesięć lat poprzedzających wojnę Sitek pełnił funkcję komendanta Centrum Wyszkożenia Żandarmerii w Grudziądzu. We wrześniu 1939 r. objął stanowisko szefa żandarmerii Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”. Więziony w Starobielsku, a następnie w Ostaszkowie, został zamordowany w Kalininie (dziś: Twerze) wiosną 1940 r.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Zbrodnie komunistyczne

Artykuł